

Posudek školitele na bakalářskou práci: PROCES COMING OUTU U ŽEN SE ZAMĚŘENÍM NA
BDSM: ANALÝZA VÝPOVĚDÍ NÁVŠTĚVNIC BDSM KLUBU V PRAZE
(Autor: Zdeňka Řezníčková)

Autorka se ve své práci rozhodla poodhalit zákulisí prožívání procesu coming-outu BDSM pozitivních žen, a to na skupině BDSM pozitivních žen, jež docházejí do pražského BDSM klubu. Nespornou výhodou této práce je to, že se zaměřuje na skupinu jedinců, kteří nevyhledávají kvůli své sexuální orientaci odbornou pomoc a neohrožují svou aktivitou své okolí do té míry, aby jejich orientace mohla být považována za deviaci sociální. Vzhledem k tomu, že u řady deviací (ať v objektu či aktivitě), je součástí jejich medicínské diagnózy jednak sociální nebezpečnost subjektu a jednak důraz na osobní nepohodu jedince, který danou deviací „trpí“, považuji každou práci zaměřenou na nedelikventní populaci, která je schopna se se svou orientací vyrovnat bez odborné pomoci, za velmi zásadní a přínosnou s klinického pohledu. Většina studií a odborné (převážně medicínské) literatury na toto téma je totiž zaměřena na případy, kdy deviace (v tomto případě BDSM orientace) způsobuje problémy ať jedinci samotnému, nebo jeho okolí, do rukou specialistů se tedy dostane jen úzký výsek z populace těchto jedinců. Kazuistiky těchto jedinců jsou pak základem pro (omezené) vědomosti jak odborníků, tak široké veřejnosti o těchto fenoménech, což nepřispívá k obecnému pochopení a přijetí těchto jedinců ani k případné terapeutické práci s nimi. Náhled do způsobu života, procesu uvědomování si vlastní orientace a způsobu vyrovnání se s ním u jedinců, kteří svou orientaci přijali a zvládli bez nutnosti odborné intervence, považuji za přínosný materiál, jež může poskytovat podklady pro způsoby terapie BDSM pozitivních jedinců a pro revisi lékařských diagnóz deviací.

Na úvod posudku je třeba poznamenat, že z pohledu školitele vnímám autorku jako studentku velmi nadějnou, nadšenou pro sexuologický výzkum a jsem přesvědčená o jejich schopnostech pracovat velmi samostatně. Většina výtek, které se objevují v následujícím textu je tudíž způsobena tím, že jsem nepovažovala za nutné autorčinu práci korigovat do sebemenších detailů, některé kritizované formální aspekty práce proto mohly být při mé výraznější intervenci snadno odstraněny.

Práce Z. Řezníčkové má rozsah 72 stran včetně citací. V seznamu literatury je uvedeno 24 publikací a 17 internetových zdrojů. S literárními odkazy v textu souvisí má první výrazná výtka – autorka si zjevně seznam citací nezkontrolovala, takže řadu zdrojů uváděných v textu v něm nenajdeme. V textu navíc autorka často používá nestandardní formát citací. Co se týče výrazné proporce zdrojů internetových – nepovažuji toto za negativum práce, vzhledem k tomu, že (jak jsem dříve naznačila) není snadné nalézt medicínskou literaturu zaměřenou na běžný život a praktiky BDSM pozitivních jedinců, neměla autorka příliš na vybranou.

Teoretická část práce začíná kapitolami popisujícími vymezení normality a deviace z medicínského pohledu a vymezením pojmu coming outu. Tyto dvě podkapitoly považuji za poměrně triviálně pojaté, autorka se opírá o málo zdrojů, málo s nimi polemizuje. Rovněž se v nich – zřejmě z obavy aby nedezinterpretovala pojetí autorů – často uchyluje k dlouhým doslovným citacím, což je často na úkor čtivosti i srozumitelnosti textu (Např. proces coming-outu je – kvůli tomu, že je to tak v doslovných pasážích z Weissovy knihy Sexuální deviace – popisován pouze na homosexuálech, chtělo by to přitom aplikovat pojem právě na BDSM jedince, atd.). Situace se lepší ve třetí kapitole, když autorka začíná popisovat přímo fenomén BDSM, slangové výrazy používané mezi BDSM pozitivními jedinci a praktiky jimi používané. Ačkoliv se může tento text jevit jako méně odborný, je přínosným např. i pro odborníky z oblasti sexuologie, kteří nemají představu o tom, jak BDSM pozitivní jedinci v reálném životě fungují. Autorka se ovšem opět nevyhnula dlouhým doslovným pasážím vypsáním ze zdrojů, což je velká škoda. Své literární schopnosti (které jsou podle mé

zkušenosti s ní skutečně výrazné) prokazuje až v kapitole popisující vývoj a stav BDSM v ČR, kterou považuji za nejčtivější a nejpřínosnější kapitolu teoretické části. Autorka byla totiž nucená spoléhat se pouze na ústní sdělení členů komunity a text musela zpracovat samostatně bez citací. Vznikla tak zajímavá kapitola popisující dosud nepublikované údaje o způsobu života BDSM komunity.

V začátku praktické části pak autorka nastiňuje pět konkrétních výzkumných otázek, s nimiž vstupovala do kvalitativního výzkumu, v němž využila metodu dotazníku s otevřenými odpověďmi. V popisu metod bych ocenila daleko podrobnější a konkrétnější popis způsobu vytváření trsů/kategorií. Samotná analytická část začíná uvedením medailonků všech 13 respondentek. Vytvoření medailonků považuji za velmi vhodný (a čtivý) úvod práce, ovšem opět bych uvítala aby autorka popsala, podle jaké struktury při jejich vytváření postupovala a proč v nich uvádí právě ty údaje, které v nich uvádí. Vytvořené kategorií v rámci jednotlivých výzkumných otázek považuji za srozumitelné a interpretovatelné, autorka uvádí rovněž příklady odpovědí, které do nich spadají, což tvoří text čtivým a čtenář získává pojem charakteru odpovědí respondentek. Tím, že však popis vytváření kategorií nebyl podrobně popsán (a nevíme tedy, jakými kritérii se tedy nakonec autorka při jejich vytváření řídila), může mít někdy čtenář pocit, že by kategorie vytvářel podle trošku odlišného klíče. Autorka své výsledky občas pouze velmi krátce konstatuje, neobjevují se průběžné interpretace analýz, což bývá v kvalitativním výzkumu obvyklé. Nesedí číslování posledních kapitol, poněkud nelogicky se objevuje 2x kapitola závěr. V diskusi práce bych uvítala více interpretací výsledků (i když toto se mohlo dít již v průběhu analýz), občas jsem měla pocit, že autorka některá tvrzení nemůže z textů vyvodit a jsou spíše její domněnkou (např. že respondentky jsou vyrovnané osobnosti), občas v textu prosakuje zaujatost a nekritičnost hodnocení výpovědí (např. tvrzení, že všechny subjekty vnímají BDSM komunitu kladně – je třeba si uvědomit pozici, ve které se výzkumník ve vztahu k subjektům nachází, např. že mají společné známé, kteří do komunity docházejí, atd.)

Přes řadu uvedených výtek (a je třeba poznamenat, že kritizuje se vždy lépe a konkrétněji, než chválí) se domnívám, že se autorce podařilo podat řadu hodnotných informací a poskytnout náhled do fungování BDSM komunity a prožívání BDSM komunitních jedinců, který dosud v odborné literatuře scházel. Proto doufám, že své poznatky dovede do formy odborné publikace. Velmi oceňuji, že byla autorka schopna sehnat dostatečný počet respondentek ochotných vypovídat o velmi intimních oblastech své sexuality a že byla schopna s těmito informacemi velmi citlivě zacházet. Velmi doufám, že bude v budoucnu ve svém výzkumu i studiu pokračovat.

Domnívám se, že práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a (zejména kvůli četným formálním nedostatkům) navrhuji hodnocení **1-2** v závislosti na obhajobě.